

УДК 004.8:330.341.1:338.24(477)

Ірназаров Д. Т., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЕЛЕМЕНТ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПОВОЄННОГО ЧАСУ

Повномасштабна війна спричинила глибокі структурні трансформації економіки України, руйнацію виробничих потужностей, логістичних ланцюгів та ринкових інституцій. У цих умовах ключовим завданням держави є побудова нової моделі економічного розвитку, яка ґрунтується на інноваційних технологіях, цифровій інфраструктурі та інтелектуалізації бізнес-процесів.

Одним із стратегічних інструментів прискорення повоєнного відновлення є інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) у державне управління, промисловість, фінансовий сектор, логістику, освіту, охорону здоров'я та безпековий комплекс. Використання ШІ дозволить підвищити продуктивність праці, мінімізувати витрати, скоротити ризики управлінських рішень та створити цифрову основу для нової інноваційної економіки, орієнтованої на стійкість, ефективність і глобальну конкурентоспроможність [1-5].

Штучний інтелекту є ядром четвертої промислової революції, що забезпечує автоматизацію аналітики, прийняття рішень і управління ресурсами. У повоєнній Україні він може виступати каталізатором прискореного відновлення, заміщаючи дефіцит людських ресурсів, оптимізуючи процеси управління інфраструктурними, промисловими та логістичними системами. Серед ключових напрямів використання ШІ у післявоєнному відновленні виділено:

- цифрове картографування руйнувань та планування реконструкції об'єктів (застосування нейромереж для аналізу супутникових зображень);
- прогнозування економічних ризиків і сценаріїв відновлення на основі великих даних;
- інтелектуальні системи управління ланцюгами постачання (supply chain AI);
- оптимізація витрат державних закупівель через алгоритми контролю корупційних ризиків;
- персоналізовані освітні траєкторії для перепідготовки кадрів у нових технологічних секторах.

Таким чином, розвиток штучного інтелекту в Україні має спиратися на: Національну стратегію розвитку ШІ до 2030 р., яка визначає пріоритети впровадження у державному секторі, освіті, охороні здоров'я та безпеці; підтримку ЄС у межах Ukraine Facility та Digital Europe Programme, що передбачають цифровізацію бізнес-процесів; створення кластерів AI & Data, що об'єднують IT-компанії, університети, стартапи й інвесторів; розвиток EDIH (European Digital Innovation Hubs) як осередків застосування ШІ у бізнесі, промисловості, агросекторі та сфері послуг. Все це дозволить сформувати екосистему даних і знань, де інтелектуальні алгоритми стануть органічною частиною економічних процесів [1; 4; 5].

Впровадження систем ІІІ у бізнес-практики забезпечить: зростання продуктивності праці на 15-25%; зменшення операційних витрат підприємств на 10-20%; підвищення точності прогнозів ринку та попиту до 90%; прискорення прийняття управлінських рішень у 3-4 рази. Для держави це означає можливість оптимізувати управління бюджетними ресурсами, контролювати цільове використання коштів на відбудову, прогнозувати макроекономічну динаміку та підвищувати ефективність інвестицій [2; 3].

Проте основними проблемами на цьому етапі залишаються: недостатність інституційних механізмів координації політики у сфері ІІІ; слабкий рівень цифрової грамотності персоналу; обмежений доступ до великих даних; відсутність стандартів етики, безпеки й відповідальності за використання ІІІ; низька інвестиційна привабливість у високотехнологічні розробки. Дані ризики потребують створення національної дорожньої карти впровадження ІІІ у відновлення економіки, інтегрованої з Європейською стратегією AI.

Таким чином, у контексті повоєнного відновлення економіки України штучний інтелект постає не просто технологічним інструментом, а системоутворюючим елементом економічної трансформації, що визначає якість і швидкість відновлювальних процесів. Його інтеграція в економічне, управлінське та виробниче середовище відкриває нові можливості для оптимізації ресурсів, прогнозування ризиків, підвищення ефективності управлінських рішень та модернізації бізнес-процесів [1-5]. ІІІ дозволяє формувати нову економічну архітектуру, у центрі якої інтелектуальні технології аналізу великих даних, автоматизовані системи управління, цифрові двійники, моделі прогнозування та інноваційні механізми державного регулювання. У поєднанні з інструментами цифрової трансформації це створює екосистему даних і рішень, здатну забезпечити прозорість, ефективність і контроль над процесами відновлення.

Впровадження штучного інтелекту сприятиме підвищенню продуктивності праці, відновленню промислового потенціалу, розвитку людського капіталу та інноваційного підприємництва, а також зменшенню втрат від неефективного використання ресурсів. Особливої ваги набуває застосування ІІІ у сфері оборонно-промислового комплексу, логістики, енергетики та фінансової безпеки, що забезпечує комплексну стійкість держави.

Отже, штучний інтелект є стратегічною складовою моделі післявоєнного розвитку України, здатною забезпечити перехід до економіки знань, інновацій та високих технологій. Його ефективне впровадження потребує узгодженої державної політики, розвитку цифрових компетентностей, стимулювання наукових досліджень та створення сприятливого середовища для інвестицій у галузь ІІІ. Саме завдяки таким крокам Україна зможе перетворити технологічні виклики війни на можливості для сталого, інноваційного та інклюзивного відновлення національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План, Заходи від 31.12.2024 № 1351-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text>

2. Реслер, М., Лінтур, І., & Цигак, О. (2024). Цифрова економіка: виклики та можливості. *Економіка та суспільство*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-117>
3. Ананьєва О., Гончар В. Штучний інтелект як новий інструмент формування економічного середовища підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2025. №3(285). С.175-184. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-285-175-184>
4. Irnazarov, D., Puzyrova, P. (2024). Theoretical concept of artificial intelligence, its impact on the modernisation of business processes and strategic development of enterprises. *Management*, 1(39): 78–89. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.7>
5. Starchenko, Grygoriy (2019), Innovative model of economic development of Ukraine: project-oriented approach, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7226> DOI: [10.32702/2307-2105-2019.8.41](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.8.41).